

Jak skończył się Brexit?

Gospodarczo źle: według różnych badań brytyjska gospodarka jest dziś o 2–8% mniejsza, niż byłaby, gdyby kraj został w Unii.

Najmocniej ucierpiały handel i inwestycje. Wielka Brytania jest jedynym państwem, które opuściło Unię, a od referendum minęło dziesięć lat, więc danych jest już dość, żeby wyciągnąć wnioski.

Co zdecydowano w 2016 roku

23 czerwca 2016 roku 51,9% głosujących opowiedziało się za wyjściem z UE, przy frekwencji 72,2%. Wielka Brytania opuściła Unię pod koniec stycznia 2020 roku, a od początku 2021 roku relacje reguluje umowa o handlu i współpracy. Towary przechodzą przez granicę bez cel, ale z deklaracjami celnymi, świadectwami pochodzenia i kontrolami. Zwolennicy wyjścia obiecywali przede wszystkim odzyskanie kontroli nad pieniędzmi, prawem i granicami.

Ile to kosztuje

Nikt nie może zobaczyć Wielkiej Brytanii, która pozostałaby w Unii. Każdy szacunek musi ją więc odtworzyć w modelu.

- Brytyjskie biuro budżetowe OBR zakłada, że w długim okresie wydajność pracy będzie niższa o 4%, a eksport i import o około 15%.
- Badanie dla amerykańskiego NBER porównało Wielką Brytanię z grupą porównawczą zbudowaną z podobnych krajów. Wynik: pod koniec 2025 roku PKB był o 6–8% niższy niż bez Brexitu, inwestycje o 12–13%, zatrudnienie i wydajność pracy po 3–4%.
- Ekonomiści Goldman Sachs doszli w czerwcu 2026 roku, według doniesień prasowych, do około 6%, a zależnie od grupy porównawczej do 4–8%.
- Instytut NIESR szacował stratę do 2023 roku na 2–3%, a do 2035 roku spodziewa się 5–6%.

O skalę trwa spór. Krytycy, jak ekonomista Julian Jessop, zarzucają badaniu NBER, że w grupie porównawczej dużą wagę mają szybko rosnące Stany Zjednoczone, co powiększa lukę. Może więc

być mniejsza. Żadne z tych badań nie wykazało jednak zysku.

Kto ponosi koszty, pokazują dane o handlu. Badacze z London School of Economics wyliczyli, że brytyjski eksport towarów był w 2022 roku o 6,4% niższy, niż byłby bez Brexitu, a eksport do UE o 13,2%. Około 16 400 firm, czyli 14% wcześniejszych eksporterów do Unii, przestało tam cokolwiek sprzedawać. U najmniejszych eksporterów sprzedaż do UE spadła o 30%. Formalności celne kosztują podobnie firmę, która wysyła jedną paletę, i tę, która wysyła sto, dlatego najmocniej uderzają w najmniejszych.

Granice i migracja

Swobodny przepływ osób z UE skończył się z początkiem 2021 roku. Imigracja jednak najpierw wzrosła. Według brytyjskiego urzędu statystycznego ONS migracja netto osiągnęła rekordowe 944 tys. osób w roku do marca 2023, głównie dzięki przyjazdowi spoza Unii. W 2025 roku wyniosła według wstępnych danych 171 tys.: spoza UE przybyło netto 350 tys. osób, a obywateli UE więcej wyjechało, niż przyjechało – o 42 tys.

Wielka Brytania sama ustala dziś zasady imigracji. Zmieniło się przede wszystkim to, skąd ludzie przyjeżdżają.

Polacy na Wyspach

Brexit był dla setek tysięcy polskich rodzin sprawą bardzo praktyczną. W 2017 roku w Wielkiej Brytanii mieszkało około miliona obywateli Polski. Spis powszechny z 2021 roku naliczył w samej Anglii i Walii 743 tys. osób urodzonych w Polsce, więcej niż dziesięć lat wcześniej.

Ich prawo pobytu nie wynika już z członkostwa w Unii, tylko ze statusu, o który trzeba było złożyć wnioski w programie EU Settlement Scheme. Do końca czerwca 2026 roku obywatele Polski złożyli 1 303 282 wnioski; 960 869 zakończyło się przyznaniem stałego statusu osiedleńczego, 231 579 –

tymczasowego. To liczby wniosków, a nie osób, bo część ludzi składała je więcej niż raz. Kto przyjeżdża z Polski dziś, żeby pracować, potrzebuje wizy w tym samym systemie punktowym co obywatele innych krajów.

Co Wielka Brytania zyskała

Swobodę zawierania własnych umów handlowych. Od 15 grudnia 2024 roku należy do transpacyficznego porozumienia CPTPP, a od 15 lipca 2026 roku obowiązuje jej umowa z Indiami. OBR ocenia jednak, że nowe umowy niewiele zmieniają: umowa z Australią ma dodać do PKB 0,1% w ciągu piętnastu lat.

Brytyjscy rybacy zyskali większe kwoty: umowa z UE przesunęła na brytyjską stronę kwoty połowowe warte około jednej czwartej średnich unijnych połowów na wodach brytyjskich, czyli około 146 mln funtów rocznie. W 2025 roku Londyn zgodził się jednak przedłużyć dostęp unijnych kutrów do brytyjskich łowisk do 2038 roku.

Co myślą Brytyjczycy

W czerwcu 2026 roku w badaniu YouGov 57% uznało wyjście z Unii za błąd, a 30% za słuszną decyzję. Za powrotem do UE opowiedziało się 55%, przeciw było 34%. Poparcie topnieje, gdy w pytaniu pojawia się cena: gdyby kraj musiał zrezygnować z dawnych wyjątków, na przykład w sprawie euro i strefy Schengen, za powrotem byłoby tylko 35%, a przeciw 43%. Bliższe relacje z Unią bez powrotu do niej popiera 59%.

Zbliżenie krok po kroku

Od 2024 roku Londyn znów zbliża się do Unii. Na szczycie 19 maja 2025 roku obie strony uzgodniły partnerstwo w sprawach bezpieczeństwa i obrony oraz rozpoczęcie prac nad wspólnymi normami dla żywności i programem wymiany dla młodzieży z limitem uczestników. Od 2027 roku Wielka Brytania wraca do Erasmusa+ i zapłaci za rok 2027/28 około 570 mln funtów. Porozumienia o udziale w unijnych pożyczkach obronnych SAFE nie osiągnięto.

Wielka Brytania negocjuje więc znowu część tego, co jako członek już miała – tym razem z zewnątrz i bez głosu przy stole, przy którym powstają zasady.

Co z tego wynika dla Polski

Brexit pokazał, że wyjście z Unii jest legalne i wykonalne. Pokazał też, kto za nie płaci: eksporterzy, małe firmy i ludzie, którzy ułożyli sobie życie w innym kraju. Co podobny krok oznaczałby dla Polski, liczymy w tekście **Co oznaczałby polexit?**

Wszystkie pytania →

CZĘSTE PYTANIA

Ile Brexit kosztował Wielką Brytanię?

Szacunki wahają się od 2 do 8% PKB, zależnie od badania i roku. Brytyjskie biuro budżetowe OBR zakłada w długim okresie o 4% niższą wydajność pracy i o około 15% mniejszy handel. Badanie dla amerykańskiego NBER wylicza, że pod koniec 2025 roku PKB był o 6–8% niższy.

Czy po Brexicie spadła imigracja?

Najpierw nie. Spadła imigracja z UE, ale wzrosła spoza Unii: według urzędu statystycznego ONS migracja netto osiągnęła rekord 944 tys. w roku do marca 2023. W 2025 roku wyniosła 171 tys., przy czym obywatele UE więcej wyjechało, niż przyjechało.

Ilu Polaków zostało w Wielkiej Brytanii?

Dokładnej liczby nikt nie zna. Spis z 2021 roku naliczył w Anglii i Walii 743 tys. osób urodzonych w Polsce. Do połowy 2026 roku obywatele Polski złożyli 1 303 282 wnioski o status osiedleńczy; to liczba wniosków, nie osób, bo część składała je więcej niż raz.

Czy Brytyjczycy żałują Brexitu?

Większość tak. W czerwcu 2026 roku w badaniu YouGov 57% uznało wyjście za błąd, 30% za słuszną decyzję. Za powrotem do UE było 55%, przeciw 34%. Gdyby jednak trzeba było zrezygnować z dawnych wyjątków, na przykład w sprawie euro i Schengen, poparcie spadłoby do 35% przy 43% przeciwnych.

Czy Wielka Brytania wraca do Unii?

Nie wraca, ale się zbliża. Na szczycie w maju 2025 roku obie strony uzgodniły partnerstwo w sprawach bezpieczeństwa i obrony oraz rozmowy o wspólnych normach dla żywności i programie dla młodzieży. Od 2027 roku Wielka Brytania wraca do programu Erasmus+. Porozumienia w sprawie unijnych pożyczek obronnych SAFE nie osiągnięto.

ŹRÓDŁA

- House of Commons Library: Analysis of the EU Referendum results 2016, CBP-7639 (2016) – 51,9% za wyjściem, frekwencja 72,2%
- Komisja Europejska: EU-UK Trade and Cooperation Agreement (2021) – umowa o handlu i współpracy obowiązuje od 1 stycznia 2021 roku
- OBR: Brexit analysis (2026) – w długim okresie wydajność pracy niższa o 4%, eksport i import o ok. 15%; nowe umowy handlowe bez większego wpływu (umowa z Australią +0,1% PKB w ciągu 15 lat)
- NBER: The Economic Impact of Brexit, Working Paper 34459 (2025, poprawiona 2026) – Bloom, Bunn, Mizen i in.: PKB pod koniec 2025 roku niższy o 6–8%, inwestycje o 12–13%, zatrudnienie i wydajność po 3–4%
- NIESR: Revisiting the Effect of Brexit (2023) – PKB niższy o 2–3% do 2023 roku, o 5–6% do 2035 roku
- Hellenic Shipping News / Investing.com: UK growth shifted closer to euro area after Brexit, Goldman says (2026) – Goldman Sachs: ok. 6% PKB, przedział 4–8% zależnie od grupy porównawczej; według doniesień prasowych, sama analiza nie jest publiczna
- Julian Jessop: What the NBER gets wrong on the 'Economic Impact of Brexit' (2025) – krytyka: grupę porównawczą zdominowały Stany Zjednoczone
- LSE / Centre for Economic Performance: Brexit reduced goods exports by £27bn (2024) – eksport towarów w 2022 roku niższy o 6,4%, do UE o 13,2%; 14% eksporterów do UE (ok. 16 400 firm) przestało tam sprzedawać; u najmniejszych eksporterów spadek o 30%
- ONS: Long-term international migration, provisional, year ending December 2025 (2026) – migracja netto 171 tys.: UE –42 tys., spoza UE +350 tys.; rekord 944 tys. w roku do marca 2023
- ONS: International migration, England and Wales: Census 2021 (2022) – 743 tys. osób urodzonych w Polsce (1,2% ludności; 579 tys. w 2011 roku); ONS: UK population by country of birth and nationality: 2017 (2018) – ok. 1 mln obywateli Polski w Wielkiej Brytanii w 2017 roku
- Home Office: Immigration system statistics data tables, EU Settlement Scheme (2026) – dane do 30 czerwca 2026 roku: obywatele Polski złożyli 1 303 282 wnioski, 960 869 osób otrzymało status osiedleńczy, 231 579 status tymczasowy; liczby dotyczą wniosków, nie osób
- UK Government: UK counting down to CPTPP entry into force (2024) – członkostwo w CPTPP od 15 grudnia 2024 roku; UK Government: UK-India FTA enters into force on 15 July (2026) – umowa z Indiami obowiązuje od 15 lipca 2026 roku
- Defra: Analysis of fishing quota shares in the EU-UK Trade and Cooperation Agreement (2021) – przesunięcie kwot o wartości ok. 25% średnich połowów UE na wody brytyjskich, ok. 146 mln funtów rocznie, stopniowo do 2026 roku
- UK Government: The UK's points-based immigration system: policy statement (2020) – od 2021 roku obywatele UE przyjeżdżający do pracy podlegają systemowi punktowemu jak inni cudzoziemcy
- House of Commons Library: The UK-EU reset, CBP-10390 (2025) – zbliżenie z UE od 2024 roku, szczyt z 19 maja 2025 roku
- UK Government: UK-EU summit key documentation (2025) – 19 maja 2025 roku: partnerstwo w sprawach bezpieczeństwa i obrony, prace nad wspólnym obszarem norm sanitarnych i fitosanitarnych, program dla młodzieży z limitem uczestników, dostęp do łowisk przedłużony do 30 czerwca 2038 roku
- UK Government: UK-EU deal unlocks Erasmus (2025) – udział w Erasmus+ od 2027 roku, ok. 570 mln funtów na rok 2027/28; UK Parliament: Statement on UK-EU Relations (2025) – brak porozumienia w sprawie SAFE
- YouGov: What do Britons think of Brexit, 10 years since the referendum? (2026) – badanie 2–3 czerwca 2026 roku, n=2114: 57% błąd, 30% słuszną decyzją; powrót do